

Nr 303.

Av herr **Holmgren**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 50, angående försvarsväsendets ordnande.*

En granskning av Kungl. Maj:ts proposition nr 50 till innevarande års riksdag giver otvetydigt vid handen, att beräkningarna i fråga om behovet av stampersonal för marinen hållits allt för snäva. Man kan därför med stor sannolikhet förutsäga, att personalstater i enlighet med sagda propositions komma att åtminstone i fråga om vissa personalkategorier medföra sådan brist på personal, att tjänstens behöriga upprätthållande kommer att äventyras.

Ingen som helst ersättningspersonal är beräknad för i land tjänstgörande personal. Vid sjukdomsfall kommer därför följderna att bli, att, för så vitt ej personal såsom ersättning vad flottan angår skulle tagas bland de sjökommanderade, vissa beställningshavare skulle komma att behöva upprätthålla två eller kanske flera befattningar. Med den knappa personaltillgång, som enligt propositionen (sid. 212) kommer att förefinnas särskilt under sommarhalvåret, måste, med hänsyn till att arbetsuppgifterna för en hel del befattningshavare redan nu äro väl mycket omfattande, sagda förhållande anses betänkligt. Ett belastande av personalen med upprätthållande av annan befattning än den ordinarie synes därjämte i och för sig böra anses oriktigt, i betraktande därav att vikariatersättning icke utgår för militär och civilmilitär personal inom försvarsväsendet.

Tjänsten ombord är synnerligen krävande. Efter ett eller annat års tjänstgöring ombord plägar därför personalen kommanderas till tjänstgöring i land under en längre tidsföljd, en tjänstgöring som betraktas såsom vida lindrigare icke minst på grund av den möjlighet till tjänstledighet och därmed sammanhängande rekreation, vilken förmån är upptagen i gällande reglemente för marinen och som förutsatts i avlöningsreglementet. Finnes icke ersättningspersonal beräknad jämväl för tjänstledig personal, kan ledighet endast undantagsvis beredas, och förmånen härav blir sålunda illusorisk. Flottans organisation i land är fast. Vid sjukdomsfall och tjänstledighet för laga förfall kan i brist på ersättningspersonal ingen del av organisationen temporärt indragas. Man kan sålunda icke nedlägga arbetet på en kompaniexpedition eller inställa arbetet i sjömanskårens matinrättning. Varje länk i organisationen måste ständigt fungera, om mekanismen i sin helhet skall kunna hållas i gång. Under sådana omständigheter finnes ingen annan utväg än att

inskränka de planlagda eller pågående fartygsexpeditionerna. Att avrusta ett fartyg låter sig alltid göra, utan att organisationsmekanismen stoppar, men medför helt naturligt stora vådor ur utbildnings- och beredskapssynpunkt, då ju de rustade fartygsförbanden måste anses vara det centrala i flottans organisation. Landorganisationens främsta uppgift är nämligen att tillgodose de rustade fartygens behov av personal, materiel och förnödenheter.

Ovan framhållna synpunkter gälla i tillämpliga delar jämväl kustartilleriet.

Den föreslagna organisationen vid mobilisering bygger, såsom i propositionen (sid. 293) framhålles, på ett vidsträckt användande av *reservpersonal*, varför en tillfredsställande rekrytering av denna personal måste anses utgöra ett villkor för organisationens genomförande. Det påpekas vidare, att om denna rekrytering skulle i ett eller annat hänseende bliva kvantitativt eller kvalitativt otillräcklig, torde frågan om reservorganisationen i hela dess vidd komma att behöva upptagas till förnyad prövning. Marinstabschefen framhåller i sitt förutberörda yttrande beträffande reservunderofficerarna bland annat följande: "Huruvida det skall lyckas att över huvud taget anordna en tillfredsställande organisation i förevarande hänseende kan på grund av bristande erfarenhet ej för närvarande bedömas. Vad särskilt angår reservunderofficerskårens rekrytering torde det enligt mitt förmenande kunna anses vara säkert, att densamma, delvis beroende på de med obligatoriska repetitionsövningar förenade olägenheterna för personalen, kommer att bliva allt för knapp för att fylla det blivande behovet."

Även enligt min åsikt står man här inför ett steg, vars konsekvenser icke kunna överblickas. Det torde föreligga alldeles avgjorda skäl för att framgå med större försiktighet än i propositionen blivit gjort i fråga om reduktion av såväl flottans som kustartilleriets underofficerskårer. Det är nämligen ingalunda uteslutet, att man inom ett eller annat år står inför den situationen, att av de till övergångsstat överförda underofficerarna återstår endast ett fåtal och att underofficersreserverna ej kunnat rekryteras tillnärmelsevis i den omfattning som avsetts. Om en viss reduktion av underofficerskårerna skall verkställas, bör därför enligt min bestämda uppfattning det tillvägagångssättet tillgripas, att man nu endast företager en mindre reduktion samt framdeles, beroende på hur rekryteringen av reservunderofficerarna utfallit, upptager till förnyad prövning, huruvida ytterligare minskning av kårerna må kunna genomföras. För ett sådant tillvägagångssätt talar dessutom den omständigheten, att det knappast kan anses rimligt, att, såsom i propositionen blivit påvisat (sid. 341), omkring 500 underofficerare skulle i ett enda slag bliva utan sysselsättning inom marinen och därigenom tvingas lämna det livskall, de själva valt och åt vilket de ägnat en stor del av sitt liv.

I propositionen förordas en omläggning av *sjömanskårens utbildning* i ändamål bland annat att tillgodose framkomna krav på större allmänbildning hos ifrågavarande personal. Detta gäller särskilt utbildningen i underofficers-

skolan. För att kunna genomföra denna utbildning framhålla de s. k. underofficerssakkunniga nödvändigheten av att underofficersskolans elever icke betungas med annan tjänstgöring, såsom logementskorpraler e. d. För sådan tjänstgöring är i propositionen emellertid icke beräknad någon särskild personal, och det bleve under sådana omständigheter nödvändigt att — såsom hittills — avse underofficersskolans elever för ifrågavarande ändamål. Vidare är icke upptagen någon personal för kasern- och vakttjänstens bestridande, utan förutsattes att för denna tjänst i så stor utsträckning som möjligt toges i anspråk personal från sjömanskårens skolor och från andra tjänstgöringsplatser. Då särskilt vakttjänsten kräver, att den personal, som bestrider densamma, ständigt är tillstädes, torde för detta ändamål icke kunna avses annan personal än elever i skolor och kurser. Följden härav måste, såsom marinestabschefen i sitt yttrande över den föreslagna organisationen framhållit, bliva att rätt stora inskränkningar bleve nödvändiga att vidtaga beträffande manskapets utbildning i skolor och kurser, på det att man genom en avkortning av den för utbildningen anslagna tiden skulle få ett tillräckligt antal befäl och manskap disponibelt för kasern- och vakttjänstgöring. Vidare måste en dylik avkortning på grund av militära krav i första hand komma att drabba de allmänbildande ämnena och sålunda förorsaka, att manskapets utbildning i detta hänseende, ända fram till underofficersbefordran, måste läggas på ett lägre plan än vad den nyligen utstakade och delvis redan tillämpade utbildningsorganisationen medgäve. Det kan enligt min åsikt icke anses riktigt att samtidigt som en viss utbildning förordas ej sörja för att densamma med säkerhet skall kunna genomföras. Detta har emellertid uraktlåtits i den föreliggande propositionen.

På grund av vad ovan framhållits får jag härmed föreslå, att, därest de riktlinjer för marinens organisation, som i övrigt uppdragits i Kungl. Maj:ts proposition, bliva godtagna, riksdagen ville besluta,

a) att för tillgodoseendet av kravet på ersättningspersonal för landtjänstgöring den personal, som härför avses, måtte, vad angår *officerare* och *civilmilitär personal*, ökas, för flottan med 1 kommandörkapten, 3 kaptener eller löjtnanter, för kustartilleriet med 4 kaptener eller löjtnanter samt i fråga om *civilmilitär personal* med 1 mariningenjör och 1 marinintendent, utgörande omkring 5 % av det för landtjänstgöring under fred beräknade behovet,

b) att för under a) nämnt ändamål samt för säkerställandet av såväl freds- som mobiliseringsbehovet av underofficerare, intill dess visshet föreligger angående möjligheten att rekrytera underofficersreserven, det sammanlagda antalet *underofficerare* och *flaggkorpraler* måtte ökas med omkring 20 % på mobiliseringsbehovet, eller för flottan med 170 och för kustartilleriet med 25,

e) att för under a) nämnt ändamål samt för möjliggörande av sjömanskårens utbildning på sätt i propositionen blivit föreslaget sjömanskåren måtte utökas med 50 *korpraler* och 100 yrkesutbildade *meniga*.

Stockholm den 18 mars 1925.

Bj. Holmgren.